Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ: în Viena: M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelik's Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Bucurescĭ: Agence Havas, Succursale de Roumanie; în Hamburg: Karolyi & Liebmann.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ maĭ dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de Dumineca 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
administraţiunea, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 46. Braşovŭ, Lunĭ-Marţĭ, 28 Februarie (12 Martie) 1895.

Wlassics şi autonomia şcolară.

Braşovŭ, 27 Februarie v. 1895.

Ministrulŭ unguréscŭ de culte şi instrucţiune publică *Wlassics* a făcutŭ Vinerea trecută nisce declaraţiunĭ fórte caracteristice, în ceea ce privesce modulŭ. cum înţelege elŭ drepturile de autonomiă şcolară a confesiunilorŭ nemaghiare din patriă. Mai multorŭ inspectorĭ r. u. de şcóle, carĭ se presentaseră la elŭ, ministrulŭ le dise între altele:

Dorescŭ sĕ vĕ atragŭ atenţiunea asupra unui lucru, şi acesta este, că prin constituţiune i-se asigură fiă-cărui cetăţénŭ alŭ patriei drepturĭ, şi aceste drepturĭ trebue păstrate neatinse. Aşa-déră şi drepturile autonome, ce li-se dau prin constituţiune confesiunilorŭ din patriă, trebue respectate, *dér numai până la acelŭ punctŭ, până unde d-vóstră sunteţĭ convinşĭ, că acele drepturĭ nu servescŭ ca pretextŭ, ca fortăreţă de apĕrare pentru agitaţiunile îndreptate în contra* **ideii de statŭ maghiarŭ.**

Indată ce însĕ aţĭ observa, *fiă câtŭ de puţinŭ*, că sub perdéua acestorŭ drepturĭ asigurate prin constituţiune suntŭ ascunse tendinţe în contra statului maghiarŭ: *fără cruţare rupeţĭ perdéua de pe aceste tendinţe şi le aduceţĭ la cunoscinţă acolo, unde puterea şi dreptulŭ legalŭ au chiămarea de-a vindeca rĕulŭ.* Sĕ nu suferimŭ, ca autonomia sĕ servéscă ca o perdea pentru agitaţiunile păgubitóre îndreptate în contra esistenţei statului maghiarŭ.

Va sĕ dică drepturile autonome ale confesiunilorŭ trebuescŭ respectate, dér numai până la acelŭ punctŭ şi numai întru atâtŭ, întru câtŭ ele nu constitue o pedecă în calea maghiarisărei. Indată ce ele ar veni în conflictŭ, séu ar sta în opunere cu „ideia de statŭ maghiarŭ", inspectorii de şcóle sĕ facă numai decâtŭ paşĭ pentru strivirea acelorŭ drepturĭ.

Acésta e doctrina noului ministru alŭ instrucţiunei publice. Ea nu ne surprinde şi nicĭ că ne-amŭ aşteptatŭ dela elŭ la ceva mai bunŭ.

Wlassics păşesce numai în urmele şefului sĕu br. Banffy, când face atêrnătóre drepturile stabilite în lege dela volnica interpretare a celorŭ dela putere.

N'a disŭ óre totŭ aşa şi ministru-preşedinte Banffy în programulŭ, cu care s'a presentatŭ înaintea dietei, că vré sĕ respecteze legea de naţionalitate dela 1868, déră numai întru câtŭ disposiţiunile ei nu vinŭ în conflictŭ cu idea de statŭ maghiarŭ şi cu caracterulŭ naţionalŭ alŭ statului?

Ce însémnă aceste clausule, carĭ au deşteptatŭ nedumerirĭ chiar şi în sînulŭ Saşilorŭ guvernamentalĭ, alta, decâtŭ perpetuarea volniciilorŭ şi atentatelorŭ nesfêrşite din partea organelorŭ puterii publice, prin carĭ s'a împiedecatŭ până acuma esecutarea legii de naţionalitate?

Şi ce cere d-lŭ Wlassics dela inspectorii de şcóle unguresci mai întâiu: sĕ supraveghieze păzirea legilorŭ din partea autorităţilorŭ şcolare confesionale, orĭ sĕ fiă poliţaii guvernului preste ele?

Din cuprinsulŭ cuvintelorŭ sale de mai susŭ resultă clarŭ şi limpede, că ministrulŭ în adevĕrŭ consideră ca principală chiămare a inspectorilorŭ sĕi, ca sĕ fiă poliţaii „ideii de statŭ maghiarŭ".

Ei bine, acésta nu vrea sĕ dică nicĭ mai multŭ, nicĭ mai puţinŭ, decâtŭ că drepturile autonome ale confesiunilorŭ — întru câtŭ se mai póte vorbi de asemenĭ drepturĭ adĭ după atâtea restricţiunĭ — suntŭ supuse discuţiunei şi volniciei tocmai a acelorŭ organe, carĭ ar fi chiămate a veghia asupra respectării lorŭ cu rigóre şi conscienţiositate.

Scimŭ din esperienţă ce rolŭ tristŭ au jucatŭ aceştĭ inspectorĭ ai guvernului şi până acuma; scimŭ că ei formeză garda principală a şovinismului dominantŭ şi că tótă activitatea lorŭ de „supraveghiare" se resumă în stăruinţa de a pune totŭ feliulŭ de pedecĭ liberei desvoltărĭ a învĕţămêntului nostru naţionalŭ.

Ne putemŭ face déră o ideiă unde vomŭ ajunge, décă după îndrumările ministrului Wlassics, fiăcare inspectorŭ scolarŭ reg. se va crede îndreptăţitŭ a judeca şi a chibzui elŭ însuşĭ, décă este séu nu în favorulŭ „ideii de statŭ maghiarŭ" ca unŭ dreptŭ autonomŭ recunoscutŭ în lege, sĕ fiă esercitatŭ neîmpiedecatŭ, orĭ nu.

Amŭ vrea sĕ scimŭ unde se începe şi unde se sfîrşesce acea elastică „ideă de statŭ maghiarŭ", asupra căreia ar avé sĕ veghieze inspectorii scolarĭ unguresci? Ne rĕmăşimŭ, că nicĭ ministru Wlassics nicĭ şefulŭ lui, n'ar fi în stare sĕ ni-o spună. Dér vorŭ dice, că nu se potŭ tolera tendinţele contra statului? Dér pentru-ce plătimŭ atuncĭ pe poliţaĭ, procurorĭ şi judecătorĭ, décă inspectorii d-lui Wlassics vorŭ sĕ apere statulŭ de tendinţele duşmănóse lui?

Orĭ cum amŭ lua lucrulŭ, nu vomŭ ajunge la altŭ resultatŭ, decâtŭ că enunciaţiunea de mai susŭ a d lui Wlassics numai legală şi constituţională nu este, ba în fdrma, în care s'a făcutŭ, ea constitue chiar unŭ atentatŭ îndrăsneţŭ asupra esistenţei şcólelorŭ nóstre, a cărorŭ drepturĭ suntŭ lăsate la discreţiunea unorŭ organe esecutive ale guvernului. De aceea protestămŭ cu tótă hotărîrea în contra acelei despotice enunciaţiunĭ.

CRONICA POLITICĂ.

27 Februarie.

Fóia vienesă „*Presse*" se ocupă în numĕrulŭ din urmă. cu **situaţia parlamentară din Ungaria**. Ea dice, că nicĭ una dintre partidele maghiare nu e la loculŭ ei. La desbaterea apropiaţiunei s'a discutatŭ multŭ asupra fusiunei, fără de care nu se póte întroduce administraţia de statŭ. S'a mai vorbitŭ apoi şi de „partida poporală", ocupându-se de ea cu mai multŭ interesŭ şi obiectivitate, ca mai înainte. Partida poporală, dice „*Presse*", nu s'a născutŭ nicĭ de susŭ, nicĭ din afară, ci din presiunea de josŭ provocată de politica bisericéscă. Pericolulŭ parlamentarŭ de adĭ stă decĭ aicĭ. Altŭ remediu contra lui nu este, decâtŭ fusiunea celorŭ trei partide, carĭ stau pe basa dreptului publicŭ. Cu câtŭ mai multŭ se va amâna fusiunea, cu atâtŭ mai puternică va deveni partida poporală. „Nu ziditĭ pe liberalismŭ — dice „Presse", — căcĭ întêmplările alegerilorŭ din urmă, miseria din Alföld, plângerile agrare şi crescerea pessimismului, nu vorŭ dispăré prin bucinarea liberalismului. Acésta sĕ o aibă la inimă partidele din parlamentulŭ maghiarŭ, căcĭ la din contră, atuncĭ corectura va veni din josŭ şi din afară, fără de-a sci cine-va, cum va fi majoritatea camerei maghiare după nouĕle alegerĭ generale".

*

De unŭ timpŭ încóce se îmulţescŭ în Francia presemnele, că d-lŭ **Constans**, care timpŭ de mai mulţĭ anĭ se retrăsese din viéţa publică, érăşĭ are de gândŭ sĕ păşéscă pe scena politică. Infrênătorulŭ Boulaugismului, despre care se presupunea cu ocasiunea procesului scandalosŭ pentru Panama, că şi elŭ ar fi amestecatŭ în acea ţesĕtură de intrigĭ şi înşălătorii, a evitatŭ de-a lua asupră-şĭ îndatoririle împreunate cu vr'unŭ postŭ conducĕtorŭ în decursulŭ anilorŭ din urmă, atâtŭ de agitaţĭ prin schimbările de guverne şi de preşedinţĭ. Prin acésta elŭ şi-a câştigatŭ unŭ nou fondŭ de vadă, pe care îlŭ va valorisa acuma. Pressa parisiană înregistréză, ca

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(Reproducerea oprită.)

Din anii 1848—49.

Memorii, de ***Vasilie Moldovanŭ.***

(31) (Urmare).

XXIII. Luptele cu Kemény Farkas.

Ungurĭĭ vĕdêndŭ, că nu vorŭ puté lua în posesiunea lorŭ cetatea Alba-Iuliei, pe câtŭ timpŭ Munţiĭ suntŭ în mânile nóstre, au decisŭ, ca sĕ trimită în contra nóstră o trupă de oştire mare, care sĕ trécă prin focŭ şi sabiă totŭ ce e românescŭ. Pentru acésta au designatŭ pe Kemény Farkas. Noi, pe timpulŭ, când se făceau aceste planurĭ din partea inimicului, ne aflamŭ la Câmpenĭ.

Pe la sfîrşitulŭ lui Maiu, baronulŭ Kemény Farkas se afla în Zarandŭ, avêndu-şĭ elŭ cuartirulŭ generalŭ în oră̆şelulŭ Bradŭ.

In 8 Iunie, Kemény plecă în dorĭ de di din Bradŭ către Abrudŭ. Primindŭ noi scire despre acésta, s'a decisŭ, sĕ-lŭ întêmpinămŭ în partea de către Zarandŭ şi după putinţă sĕ-i închidemŭ calea şi sĕ-lŭ împiedecămŭ a merge la Câmpenĭ. Voiamŭ cu atâtŭ mai vîrtosŭ a face acésta, căcĭ décă elŭ ar întra în Abrudulŭ arsŭ, va avé a-se lupta cu lipse, ér noi ni-amŭ continua lupta după planulŭ vechiu şi în locurĭ cunoscute.

Spre scopulŭ acesta am primitŭ eu şi Ales. Boeriu 80 de gardiştĭ cu arme de focŭ şi 100 Albăcenĭ, parte cu puscĭ, parte cu lăncĭ. Se înţelege, că tulniculŭ suna prin Sohodolŭ şi aiurea, şi cete de cete se alăturau la noi.

Ajungêndŭ la stânca numită „Vulcanŭ", ni-amŭ postatŭ în partea ei de către nordŭ, éră Albăceniĭ au ocupatŭ stânca. Ostea lui Kemény o vedeam întinsă pe cósta dintre „Vulcanŭ" şi Blăjenĭ, şi eu am preţuit'o la 10—12 miĭ, éră Moţiĭ diceau, că suntŭ câţĭ frundă şi iarbă şi că e greu pămêntulŭ de ei.

De către séră, anteposturile lui Kemény au ajunsŭ la noi şi se încinse unŭ focŭ vehementŭ. Omeniĭ noştri au ţinutŭ foculŭ cu destulă energiă, scutiţĭ fiindŭ de copacĭ, ér mai alesŭ Albăceniĭ insuflau respectŭ inimicului prin focurĭ bine ţîntite şi nimerite de pe stâncă.

Din partea lui Kemény însĕ acésta n'a fostŭ nimicŭ mai multŭ, decâtŭ o operaţiune mascată cu scopŭ, ca sĕ ne atragă atenţiunea dela calea, ce duce prin Cerniţa la Abrudŭ. Apucândŭ grosulŭ trupei lui calea Abrudului, Albăceniĭ s'au datŭ josŭ de pe stâncă şi prin foculŭ unguréscŭ s'au împreunatŭ cu noi.

In diua următóre de 9 Iunie, s'a adunatŭ o mulţime mai mare de poporŭ înarmatŭ între stânca „Vulcanŭ" şi Ciurilésa. Foculŭ s'a deschisŭ diminéţa pe la 7 óre şi ţinŭ aprópe tótă diua. Duminecă peste di n'au fostŭ lupte mai seriόse, decâtŭ atacurĭ micĭ între ante-posturile nóstre şi ale inimicului.

Kemény se afla la Ciurilésa într'o posiţiune destulŭ de favorabilă armelorŭ lui, când Lunĭ în 11 Iunie ai noştri ocupaseră posiţiunĭ mai multŭ de apĕrare, decâtŭ de atacŭ, la Sohodolŭ. In acéstă di, către amédĭ, comandantulŭ maghiarŭ întră în Abrudulŭ arsŭ mai bine de jumĕtate şi-şĭ aşedă comanda în casele lui Absolonŭ, protopopulŭ gr. or.

După întrarea lui Kemény Farkas în centrulŭ Munţilorŭ, oştirea nóstră s'a reculesŭ din tóte părţile şi s'a pusŭ în ordine de bătaiă. Noi cei, carĭ ne aflamŭ la Sohodolŭ, amŭ făcutŭ îndată unŭ marşŭ forţatŭ până la Suharŭ. Aicĭ se concentraseră diferitele despărţĕminte puse sub conducerea mea, a lui Vlăduţŭ, Balintŭ şi a tribunului Ciurileanu. Dela Suharŭ amŭ plecatŭ asupra inimicului. Diua era către amédĭ, când noi deschiserămŭ unŭ focŭ vehementŭ, care a pusŭ în respectŭ şi spaimă pe însuşĭ Keményi. După-ce acesta vĕdŭ, că nu e glumă cu Româniĭ, se sculă dela masa, la care prândia în Abrudŭ, şi-şĭ puse oştile contra nóstră. Se încinse o luptă, ce curgea cu multă ostentaţiune şi curagiu din ambe părţile, éră armelorŭ nóstre li-a succesŭ sĕ respingă către oraşŭ óstea fudulului Keményi.

Dér în curêndŭ fortuna ne părăsi, căcĭ Kemèny aflândŭ prin unŭ Sasŭ — ce fusese făcutŭ prisonierŭ într'o luptă de mai înainte la noi şi i-se dase chiar şi o mică funcţiune la unŭ despărţĕmêntŭ alŭ nostru, şi care favorisat de împrejurărĭ, fugi érăşĭ la tabĕra inimicului — posiţiunea şi numĕrulŭ ómenilorŭ noştri, ne atacă aripa stângă de sub Ciurilénu, aducându-ne astfelŭ în pericolŭ de-a fi impresoraţĭ şi nimiciţĭ. Vlăduţŭ însĕ observă acésta şi a comandatŭ retragere, retrăgêndu-ne până la Sohodolŭ, unde amŭ ajunsŭ pe înserate.

Marţĭ în 12 Iunie s'a ţinutŭ în Câmpenĭ o conferenţă bellică, în care s'au luatŭ mai multe disposiţiunĭ faţă cu starea seriósă şi ameninţătóre în care ne aflamŭ. Diua acésta a trecutŭ fără de lupte, ér Kemény a început'o şi elŭ cu provocarea de a desarma Româniĭ. Elŭ adecă trimise lui Iancu o scrisóre în care îlŭ provocă,

unŭ faptŭ deosebitŭ, că d-lŭ *Constans* a apărutŭ érăşĭ prin salónele politice, astfelŭ cu ocasiune visitei mareşalului *Martinez Campos*, la ambasada spaniolă, o ḑi după aceea la d-lŭ *Beygus* şi érăşĭ după o ḑi în *Elysée*. Deja începură a-se grupa în jurulŭ lui adicţii sĕi, ḑice „*Figaro*“, şi Constans este unŭ politicianŭ cu multŭ mai rafinatŭ, decâtŭ ca aparinţa lui sĕ nu aibă óre-care însĕmnătate.

*

Se pare, că **împĕratulŭ Germaniei** umblă în ruptulŭ capului, sĕ-şĭ susţină bunele relaţii cu monarchii din fruntea statelorŭ, carĭ compunŭ **tripla alianţă**. După-ce a mersŭ în persónă la Viena la îmormêntarea archiducelui Albrecht, elŭ are de gândŭ sĕ mérgă şi la Roma. Pentru a-şĭ pregăti acéstă cale, elŭ va trimite mai întâiu în Italia pe ministrulŭ sĕu preşedinte. Despre acésta aduce scire o telegramă din Veneţia, care ḑice, că prinţulŭ Hohenlohe va avé o întâlnire în scurtă vreme cu ministrulŭ preşedinte italianŭ Crispi în Monza. Cancelarulŭ germanŭ va fi óspele regelui Italiei.

Cum a vorbitŭ Bánffy.

— Din dieta ungară. —

Şedinţa dela 8 Martie a dietei unguresci apróре nu are părechiă în istoria parlamentului unguresců din Peşta. După o desbatere înfocată de apróре două săptĕmânĭ asupra budgetului pe 1895, desbatere în care oposiţia a scărmănatŭ rĕu capacitatea cabinetului actualŭ, direcţia lucrărilorŭ lui, şi în care singuraticĭ membri din cabinetŭ, dér mai alesŭ persóna ministrului preşedinte a fostŭ obiectŭ de atacurĭ şi ironisărĭ pişcătóre — a luatŭ în urmă cuvêntulŭ

Br. *Desideriu* **Bánffy**, şefulŭ cabinetului actualŭ. Elŭ începù prin a spune, că nu se va lăsa răpitŭ de personalităţile, carĭ caracteriséză acéstă desbatere şi carĭ sunt spre paguba prestigiului parlamentului. (Mare sgomotŭ. Aşa e! în drépta. Hoho! S'audimŭ pe preşedintele! în stânga).

Br. **Bánffy**: Aşa credŭ on. Cameră... (Ilaritate sgomotósă în stânga şi stânga estremă).

Preşedintele rógă pe deputaţĭ se fiă liniştiţĭ şi sĕ asculte pe vorbitorŭ.

Br. **Bánffy**: Aşa credŭ, on. Cameră, că n'am nevoiă de-a mĕ lăsa la amĕnunte şi de-a numi indiviḑĭ; gândescŭ, că veţĭ bine-voi a fi destulŭ de obiectivĭ în privinţa acésta, ca sĕ recunósceţĭ, că întregŭ şirulŭ vorbirilorŭ în multe casurĭ au voitŭ sĕ fiă forte vătĕmătóre şi dejositóre (Aşa e! în drépta. Sgomotŭ şi mişcare în stânga). Eu sciu una, că pe întregŭ terenulŭ activităţii mele publice, nisuinţa mea a fostŭ a servi interesului publicŭ. Guvernulu ţine cu hotărîre la programulŭ sĕu şi e hotărîtŭ şi acum, ca legile bisericescĭ-politice sancţionate sĕ fiă esecutate la timpulŭ fixatŭ; acésta o vomŭ face şi din causă, că esecutarea acestorŭ legĭ e potrivită pentru liniştirea spiritelorŭ.

Scimŭ, on. Cameră, că... (Mare sgomotŭ în stânga. S'audimŭ!)

Preşedintele: Mĕ rogŭ de linişte, d-lorŭ.

Br. **Bánffy**: Scimŭ, on. Cameră, că.... (Mare sgomotŭ în stânga. S'audimŭ! S'audimŭ!)

Preşedintele: Cerŭ linişte în stânga.

Polonyi: Sĕ-lŭ lăsămŭ sĕ şi-o cetéscă (Mare sgomotŭ şi mişcare. Strigărĭ în drépta: La ordine)

Br. **Bánffy**: Am auḑitŭ ḑicêndu-se, sĕ mi-se permită a-mĭ ceti vorbirea. Eu m'aşĭ folosi de acéstă binevoitore recomandaţiă a d-lui deputatŭ Polonyi, déca aşi avé scrisă o vorbire în ordine; regretŭ însĕ on. cameră, că nu sunt în posiţiunea de a puté învĕţa pe dinafară o întrégă vorbire... Scimŭ on. cameră, că partida liberală ne garantéză succesulŭ realisărei unorŭ probleme grele, mai alesŭ atuncĭ, când cabinetulu e în deplină consciinţă, că posedă încrederea domnitorului. (O voce în stânga: Trebue sĕ aveţĭ şi încrederea naţiunei) Noi credemŭ, că nu se póte face politică idealistă. Direcţia reală ne impune, sĕ ţinemŭ în vigóre pactulŭ dela 67, aşa cum s'a făcutŭ în tótă intregimea sa, şi sĕ nu suferimŭ schimbărĭ în elŭ... Datoria nóstră este ca în tóte împrejurările sĕ apĕrămŭ acestŭ pactŭ şi esecutarea lui faţă cu oposiţia, ce stă pe basa dreptului publicŭ.

Bánffy polemiséză apoi cu Apponyi în cestiunea armatei şi ḑice, că Maghiarii au dobênditŭ de-ocamdată, ca corespondenţa între comandele militare şi între autorităţĭ, sĕ se facă în Ungaria în limba maghiară. Volutarii, carĭ nu posedŭ limba germană, potŭ se facă esamenulŭ de ofiţerŭ în limba maghiară, dér sĕ recere dela ei sĕ scie şi nemţesce. Acésta e cerinţă îndreptăţită (Mare sgomotŭ în stânga), fiindcă organismulŭ armatei, comanda şi limba ei suntŭ cestiunĭ, carĭ cadŭ în cadrulŭ drepturilorŭ speciale ale Majestăţii Sale...

Nic. **Bartha**: Rege maghiarŭ! (Aşa e! în stânga estremă. S'audimŭ! în drépta) Rege maghiarŭ! (Sgomotŭ. S'audimŭ!) Nu împĕratŭ austriacŭ! (Sgomotŭ. S'audimŭ!)

Br. **Bánffy** continuândŭ spune, că nu e lipsă sĕ se înfiinţeze o academiă maghiară pentru ofiţerĭ, căcĭ o astfelŭ de academiă (Mare sgomotŭ şi nelinişte în stânga şi stânga estremă) ar ave de urmare periculósă valorarea aspiraţiunilorŭ de naţionalitate. Incâtŭ privesce alte postulate ale oposiţiei d. e. stindardele, în privinţa acésta se scie, că pe lângă stindardulŭ Majestăţii Sale se arboréză cu ocasii festive în streinătate şi stindardulŭ maghiarŭ etc.

Bánffy declară apoi, că guvernulŭ crede, că politica reală îĭ impune sĕ urmeze calea indicată de pactulŭ dela 67 şi a nu căuta după idealisme, carĭ ar periclita legătura esistentă între Ungaria şi Austria. Noi scimŭ, ḑise, că partida liberală se póte încrede în sine, şi prin urmare cabinetulŭ primesce lupta, cu tóte că contele Iuliu Szapáry voesce sĕ se aplice unŭ altŭ sistemŭ de deslegare a cestiunei militare. Noi însĕ aflămŭ de periculosŭ acestŭ sistemŭ, precum şi acela propusŭ de Apponyi. Cere apoi, ca dieta sĕ respingă proiectele de resoluţiune ale lui Apponyi şi Ugron.

Sfîrşindŭ Bánffy între rîsetele oposiţiei, se face votarea. Cu *nu* au votatŭ *166*; cu da au votatŭ *222*; au rĕmasŭ departe *62*. Prin urmare proiectulŭ de budgetŭ s'a primitŭ cu *56* voturĭ majoritate.

A urmatŭ apoi desbaterea pe paragrafĭ încă Vinerĭ şi s'a continuatŭ şi Sâmbătă. La desbaterea specială au vorbitŭ mulţĭ oratorĭ, punêndŭ discuţia pe-o basă largă, peste obiceiu. In şedinţa de Sâmbătă, contele Apponyi a declaratŭ, că elŭ şi ai lui se luptă *contra politicei nenaţionale a unui guvernŭ nenaţionalŭ.*

*

E interesantŭ sĕ scimŭ, cum se pronunţă pressa ungurésca asupra modului de-a vorbi a lui Bánffy.

„*Hazánk*“ ḑice: „Ministrulŭ preşedinte br. Bánffy s'a ridicatŭ şi a începutŭ sĕ vorbéscă. Oposiţia l'a ascultatŭ cu respectŭ, dér din vorbirea lui au căḑutŭ rachetele scandalisării, şi în timpŭ scurtŭ de trei pătrare de óră ministrulŭ-preşedinte a făcutŭ sĕ ardă în jurulŭ lui onórea parlamentară, tótă puterea răbdărei. Inaintea lui zăcea vorbirea purisată cu îngrijire. Acum o cetia, acum o recita, şi orĭ o cetia, orĭ o recita, sĕrmana limbă maghiară suferia amarŭ, fiind-că nu este protocolŭ de încassare a dărei, care n'ar manua limba maghiară cu mai multŭ respectŭ, decâtŭ ministrulŭ-preşedinte. Vorbirea acésta a înfocatŭ cu desăvêrşire oposiţia în demonstraţiunĭ. Cu totŭ dreptulŭ, fiind-că forma era supĕrătóre, conţinutulŭ vătĕmătorŭ şi mai pe susŭ de tóte dejositorŭ era pentru parlamentarismulŭ maghiarŭ, tonulŭ declaraţiilorŭ ministrului-preşedinte“...

„*Egyetértés*“ ḑice: „Br. Desid. Bánffy, ministrulŭ-preşedinte alŭ Ungariei, de adĭ înainte s'a făcutŭ imposibilŭ. Póte s'o mai trăgăneze, dér în urma fiascului ruşinosŭ, ce l'a ajunsŭ adĭ în dietă, căderea lui e pecetluită. Unŭ astfelŭ de omŭ, care prin rolulŭ sĕu parlamentarŭ nu e capabilŭ sĕ provóce decâtŭ hohotŭ publicŭ, nu póte fi acomodatŭ, de-a conduce afacerile ţĕrii.... In urma celorŭ ce s'au întêmplatŭ adĭ în parlamentŭ, reputaţiunea ţĕrii, autoritatea parlamentului maghiarŭ pretindŭ neamânatŭ, ca br. Bánffy se părăséscă loculŭ de ministru-preşedinte.... Br. Bánffy a fostŭ de rîsŭ în parlamentŭ nu din antipatiă, ci pentru-că nicĭ odată la postulŭ de ministru-preşedinte n'a statŭ o figură mai comică... Br. Bánffy, când a ocupatŭ scaunulŭ de ministru-preşedinte, n'a adusŭ cu sine decâtŭ o mare dosă de ambiţiă gólă şi o mare dosă de încredere în sine...... Br. Bánffy a încurcatŭ multe într'o pretinsă ungurésca, dér ungurismulŭ stilului sĕu este atâtŭ de neunguresců, încâtŭ construcţiile lui se ascundŭ într'unŭ întunerecŭ grosŭ. Se vede, că s'a pregătitŭ fundamentalŭ la acéstă vorbire, în mintea lui însĕ s'au încurcatŭ ideile şi cugetele“....

„*Magyarország*“, sub titlulŭ „*Ruşinea ţĕrii*“ publică unŭ articolŭ şi ḑice între altele: „Partida liberală opărită şi ruşinându-se a ascultatŭ fiasculŭ nemĕsuratŭ alŭ „şefului“ ei, şi nu s'a aflatŭ nicĭ unŭ membru alŭ partidei, care sĕ fi cutezatŭ a sta înaintea publicităţii cu solidaritatea faţă de conducĕtorulŭ lorŭ“.

Foile guvernamentale din Peşta tacŭ ruşinate, ba „*Pester Lloyd*“, care tot-deuna obicinuesce a cânta osanale stăpânilorŭ sĕi, de rêndulŭ acesta nu se prea pronunţă favorabilŭ din punctŭ de vedere oratoricŭ faţă de Bánffy. Singurŭ „Magyar Hirlap“ ia pe faţă în apĕrare pe Bánffy într'unŭ articolŭ iscălitŭ de Iuliu Horváth.

Bietulŭ Bánffy! Adĭ, mâne vomŭ avé póte ocasiă sĕ vedemŭ aplicându-se unŭ nou proverbŭ: „Nu te face de rîsŭ, ca Bánffy“.

Vocĭ în pustie.

Din incidentulŭ vorbirei contelui Iuliu *Szapáry*, ţinută sĕptĕmâna trecută în parlamentulŭ ungarŭ, în care elŭ face observarea, că şi naţionalităţile ar trebui sĕ fiă representate în cameră, faptă, care e condiţionată de o nouă împărţire a cercurilorŭ electorale — ḑiarulŭ vienesŭ „*Parlamänter*“ scrie, sub titlulŭ de mai susŭ, unŭ articolŭ de fondŭ, din care citămŭ următórele:

Conducĕtorii Maghiarilorŭ, carĭ după suprimarea rebeliunei nu veniră în persónă la furcĭ, ci se lăsară a fi representaţĭ prin table acăţate, fugiră în Italia, Francia, Anglia şi Germania, pentru ca sĕ scape de prigonirile sistemului lui Bach, care îi căuta şi prin cele mai ascunse unghețe ale pustei. Pe acolo ei se plânseră şi se văerară asupra asupritorilorŭ tiranĭ, numai ca sĕ nască în totŭ loculŭ simpatii pentru sĕrmana naţiune asuprită, şi pentru ca sĕ timbreze pe Austria, în opiniunea publică şi în pressă, ca pe unŭ statŭ tiranŭ. Le succese a duce pe ghiaţă şi pe Slavii naivi, carĭ din tóte puterile îi sprijiniră în aspiraţiunile lorŭ, credêndŭ asigurărilorŭ făcute de ei, că de libertatea, pe care o vorŭ câştiga Maghiariĭ, se vorŭ bucura şi Slavii din Ungaria. De aceea Slavii uşorŭ credĕtorĭ nicĭ nu făcură oposiţiă contra pactului maghiarŭ. De abia însĕ deveniră Maghiarii érăşĭ domnĭ, îndată se şi schimbară, şi din fugarii, carĭ implorau milă şi simpatii, se făcură asupritorĭ ai Slavilorŭ şi ai celorlalte popóre nemaghiare.

E strigătorŭ la cerŭ a sci, ce au avutŭ de suferitŭ sĕrmanii Slovacĭ în acéstă eră maghiară de 30 anĭ. Ei n'au fostŭ tractaţĭ din partea Maghiarilorŭ ca ómenĭ, ci ca fiinţe neraţionale, şi asuprirea nu se restrînse numai pe lângă libertatea personală, ci se estinse şi pe terene curatŭ culturale. Chiar şi limba li-se răpì în modŭ tiranicŭ sĕrmanilorŭ slovacĭ; cele mai curate institute culturale Slovace, carĭ eschideau orĭ-ce politică, precum museulŭ din Turoţŭ-Sân-Mărtinŭ şi câte-va altele, li-s'au răpitŭ, ba mai multŭ, crescêndŭ apetitulŭ asupritorilorŭ, ei smulseră chiar şi copiĭ dela sînulŭ mamelorŭ slovace, şi îi împrăştiară printre Maghiarĭ, ca sĕrmanii copii aşĭ, sé devină sclavii acelora.

In privinţa politică Maghiarii desvóltă ast-felŭ de acte volnice, de carĭ Europa vestică nu are nicĭ ideia. Scutulŭ personalŭ, chiar şi scutulŭ posesiunei faţă cu Nemaghiarii, este în Ungaria unŭ lucru necunoscutŭ. Incătuşarea politică merge atâtŭ de departe, încâtu milióne de Slovacĭ n'au nicĭ unŭ deputatŭ în camera ungară, pressa nemaghiară se suprimă, şi aceia, carĭ protestéză contra nedreptăţilorŭ ne mai audite, ba chiar şi contra profanărei mormintelorŭ, ca Hurban Vajansky, se întemniţéză pe anĭ, şi se póte numi fericitŭ celŭ ce nu se nimicesce trupesce şi materialicesce, ca conducĕtorulŭ Sêrbilorŭ, Miletic̆.

Ast-felŭ se pórtă Maghiarii, carĭ odinióră implorau milă, compătimire şi simpatii. Faima despre aceste fapte neumane, pe carĭ le comitŭ ei faţă cu naţionalităţile nemaghiare, a străbătutŭ şi la acele naţiunĭ, carĭ odinióră li-au oferitŭ Maghiarilorŭ scutŭ şi ajutorŭ, şi timpŭ îndelungatŭ nu au voitŭ sĕ crédă în Europa, că acéstă naţiune cavalerésca (O, tu ironiă a vieţii!) ar fi în stare, după ḑilele de durere abia suferite, sĕ desvolte atâta brutalitate faţă cu alte popóre. Maghiarii au sciutŭ sĕ arunce timpŭ îndelungŭ nisipu în ochii Europei vestice, motivândŭ orĭ ce prigonire cu aceea, că s'ar face din causa agitaţiunilorŭ panslaviste şi panrusescĭ.

Catŭ timpŭ a duratŭ persecuţiunea maghiară contra popórelorŭ slave, Maghiarii tot-deuna puteau conta la aceea, că lumea cultă va închide unulŭ séu amêndoi ochii; când însĕ ei începură a-şĭ estinde volniciile lorŭ şi asupra *Românilorŭ, la carĭ nu póte fi vorba de panslavismŭ, séu de panrusismŭ*, când începură a strînge de gâtŭ şi pe Românĭ, întemniţându-le inteliginţa, şi chiar şi femei, pentru că voiră sĕ rĕmână Românĭ, atuncĭ sĕ ridică unŭ strigătŭ de gróză în întrégă Europa asupra tiranieĭ Maghiarilorŭ, şi fugarii de odinióră trebuiră sĕ-şĭ audă cuvinte, pe carĭ de sigurŭ nu le vorŭ espune la sĕrbătórea mileniului...

Abia acuma vorŭ fi observatŭ unii Maghiarĭ mai cuminţĭ, că popóre crude n'au locŭ în Europa, nu potŭ câştiga simpatii şi vorŭ cugeta la aceea, că au fostŭ în Europa popóre puternice şi culte, a cărorŭ domniă s'a nimicitŭ, şi sĕ cumpănescă, că unŭ ast felŭ de momentŭ póte sĕ vină şi pentru Maghiarĭ. După actele sĕvîrşite faţă cu popórele nemaghiare, sĕ nu mai caute Maghiarii în Europa nicĭ-odată scutŭ şi compătimire...

Celŭ ce până acuma n'a creḑutŭ, că naţionalităţile nemaghiare suntŭ eschise din dietă prin forţa brutală, acela va găsi confirmată acésta în cuvintele contelui Iuliu Szapary, care a ḑisŭ: „*Trebuia sĕ se dea naţionalităţilorŭ locŭ şi votŭ în dietă*“...

SCIRILE ḐILEI.

27 Februarie.

Cum se satisface cererilorŭ române. D-lŭ canonicŭ prepositŭ Teodorŭ *Kövary* dela Oradea-mare — ḑice „B. H.“ — şi mai mulţĭ advocaţĭ românĭ, au acusatŭ pe

---

ca toţĭ prefecţiĭ şi tribuniĭ, dimpreună cu poporulŭ, sĕ depună armele, căcĭ la din contră totŭ natulŭ îlŭ va trage prin ascuţişulŭ armelorŭ sale victoriose. (Ezer csatákban megedzett fegyvereim élen fog kimulni). Dreptŭ rĕspunsŭ însĕ i-amŭ trimisŭ în copie două scrisorĭ de-ale lui Kossuth, adresate lui Simonffy pentru Iancu, şi i-s'a mai scrisŭ, că după-ce minţesce capulŭ lorŭ, noi Româniĭ nu mai credemŭ nicĭ unui Ungurŭ, ci ne încredemŭ în armele nóstre, carĭ au sĕ decidă între noi şi ei.

Acestŭ rĕspunsŭ l'a conceputŭ în limba maghiară Ionŭ *Faurŭ*, care de presentŭ se află în România, ca proprietarŭ alŭ unui pensionatŭ de copiĭ.

In urma rĕspunsului, ce i s'a datŭ din partea nóstră, se începură érăşĭ ostilităţile între noi şi Kemény. In tótă diminéţa îlŭ atacamŭ din patru puncte, şi findcă diminéţa îi atacamŭ numai anteposturile, carĭ constau numai din câte-o companiă, totdéuna îlŭ băteamŭ noi şi-lŭ alungamŭ până la Abrudŭ, dér mai târḑiu, avêndŭ elŭ putere disponibilă, pe care o trimetea în contră-ne, victoria ḑilei era mai totdéuna pe partea lui.

(Va urma).

căpitanulŭ poliţiei din Oradea, Carol *Rimler*, că cu ocasia vandalismelorŭ sĕvêrşite în vara anului 1892 asupra reşedinţei episcopului Pavelŭ, nu s'a îngrijitŭ sĕ ia mĕsurĭ trebuinciósе contra turburătorilorŭ, deşi sesecretarulŭ *Ciceronescu* l'a făcutŭ atentŭ înainte, că se pregătescŭ demonstraţiunĭ. Ministrulŭ de interne a trimisŭ acusa la Comitatŭ şi comisiunea comitatensă a hotărîtŭ Vinerĭ în acéstă afacere. Hotărîrea acésta *sistéză* procedura mai departe cu motivarea, că căpitanulŭ Rimler a luatŭ tóte dispositiunile de lipsă. — Astfelŭ se satisfacŭ cererile Românilorŭ de către forurile unguresci! Mai caută dreptate, décă ai unde!

—o—

„Fóia de Duminecă", care dela 1 Ianuarie a. c. nu mai apare ca adausŭ la „Dreptatea", ci de sine stătătorŭ, a fostŭ constrînsă de autoritate a-şĭ sista deocamdată apariţiunea. Lucrulŭ, precum ne spune „Dreptatea", s'a petrecutŭ astfeliu: Cauţiunea pentru „Fóia de Duminecă" de 5250 fl. a fostŭ întabulată pe o realitate a d-lorŭ Alexandru, Zeno şi Eugenŭ Mocsonyi din Timişóra. In actulŭ de întabulare se ḑice, că cauţiunea *„e pusă la dispoşiţiunea judecătoriei de pressă."* Primarulŭ Timişórei însĕ n'a fostŭ mulţumitŭ cu acésta formulare, susţiindŭ, că cauţiunea e întabulată pe „Fóia de Duminecă" şi *nu în favorulŭ erariului.* Editorulŭ a recursŭ la ministrulŭ de interne, care a decisŭ în sensulŭ primarului, respingêndŭ recursulŭ sub cuvêntŭ, că „deşi legea nu pretinde ca cauţiunea sĕ fiă întabulată în favorulŭ ereriului, dér spiritulŭ legii ar pretinde". Urmarea este, că „Fóia de Duminecă" a fostŭ constrînsă sĕ-şĭ curme apariţiunea, până ce se va transcrie cauţiunea în favórea erariului. Dér n'a fostŭ destulŭ cu atâtŭ, ci procurorulŭ a mai pornitŭ acţiune în contra editorului Dr. V. Branisce, sub cuvêntŭ, că a edatŭ dela 1 Ianuarie a c. începêndŭ „Fóia de Duminecă" fără de cauţiune. Cu dreptŭ cuvêntŭ ḑice dér „Dreptatea", că aceste nu suntŭ decâtŭ şicane „patriotice", cu carĭ domnii din Budapesta în ameţéla lorŭ credŭ a puté „edifica statulŭ ungarŭ în direcţiune naţională maghiară." — Până ce va puté sĕ reapară „Fóia de Duminecă", abonenţii ei vorŭ primi numĕrulŭ de Sâmbăta alŭ „Dreptăţii."

—o—

Miculŭ principe Carolŭ bolnavŭ. Cetimŭ în „Timpulŭ": In cele douĕ ḑile din urmă sănĕtatea principelui Carolŭ lăsa de doritŭ. Din fericire, în urma a douĕ injecţiunĭ cu serŭ antidiftericŭ făcute de domnii doctorĭ Leonte şi Cantacuzino, carĭ au petrecutŭ tótă nóptea de alaltă-erĭ la Palatŭ, miculŭ principe e acum aprópe restabilitŭ.

—o—

„Organisarea Saşilorŭ moderaţĭ". Sub titlulŭ acesta publică „Budapesti Hirlap" o scire, ce i-se trimite din Braşovŭ, în care se ḑice, că Saşii moderaţĭ din Ţera-Bârsei au ţinutŭ Vinerĭ o conferenţă bine cercetată şi au hotărîtŭ, sĕ organiseze partida. Au alesŭ numai decâtŭ unŭ Comitetŭ esecutivŭ. Partida va avé unŭ organu cu titlulŭ *„Kronstädter Tageblatt"*, care va apăré cu fine lui Martie. Aceştia suntŭ Saşii guvernamentalĭ. Organulŭ Saşilorŭ opoziţionalĭ e *„Kronstädter Zeitung"*. Aşa ḑice, déră prin acésta s'a începutŭ ruperea formală a partidei poporale săsescĭ.

—o—

Agatha Bârsescu a sositŭ în Braşovŭ şi va da aḑĭ prima representaţiă în teatrulŭ germanŭ de aicĭ. Mâne, Marţĭ, se va juca cu concursulŭ distinsei artiste piesa „Der Sohn der Wildniss" de Halm.

—o—

Intrarea vitelorŭ americane oprită în Francia. Cetimŭ următórele în „Cur. Financiarŭ" din România: O scire bună pentru crescĕtorii noştri de vite, carĭ de altfelŭ n'au dus'o de locŭ rĕu anulŭ acesta, este, că ministrulŭ de agricultură francesŭ, printr'unŭ decretŭ, interḑice cu desĕvêrşire introducerea în Francia a vitelorŭ americane. Mĕsura acésta e motivată pe faptulŭ, că o bólă cumplită — tuberculosa — bântue printre vitele din provincia Texas. Francia îşĭ procura până acuma carnea necesară esclusivŭ din America, care furniséză de altfelŭ vite şi conserve de carne nu numai Franciei, ci şi Germaniei, Belgiei, Elveţiei etc. Mĕsura luată de guvernulŭ francesŭ nu va întârḑia a fi imitată de ţĕrile respective, căcĭ bóla, de care i vorba, e de unŭ caracterŭ gravŭ, aşa că ne putemŭ aştepta de sigurŭ la o urcare în preţŭ a vitelorŭ nóstre şi la o căutare mai mare, ca în vremea din urmă. Atragemŭ decĭ băgarea de sémă a agricultorilorŭ noştri asupra acestui faptŭ, care va avé negreşitŭ resultate neaşteptatŭ de bune pentru piaţa nóstră de vite.

—o—

Unŭ bravŭ învĕţătorŭ românŭ. Invĕţătorulŭ românŭ din comuna Moróda, comitatulŭ Aradului, cu numele Petru Costinŭ, trimise primarului comunalŭ o listă a copiilorŭ, carĭ au lipsitŭ dela şcólă, scrisă în limba română. Primarulŭ la acésta rĕspunse învĕţătorului, că elŭ nu primesce scrisorĭ românescĭ. Bravulŭ învĕţătorŭ la rêndulŭ sĕu retrimise rescriptulŭ primarului, cu observarea, că „acela e scrisŭ într'o limbă pe care elŭ n'o pricepe". Comisiunea administrativă a comitatului Aradŭ, la arĕtarea inspectorului şcolarŭ Varjassy, a intentatŭ din causa acésta cercetare disciplinară în contra bravului învĕţătorŭ, care n'a făcutŭ altŭ-ceva, decâtŭ şĭ-a apĕratŭ limba, şi pe care pentru acésta foile jidano maghiare îlŭ numescŭ „renitentŭ".

—o—

Agitaţiunĭ socialiste în armată. Din diferite părţĭ începŭ a-se lăţi faime îngrijitóre, că s'au făcutŭ încercărĭ de-a straplânta agitaţiunea socialistă şi în trupele austriace. E lucru curiosŭ, că încercărilorŭ acestora li-s'a datŭ de urmă mai desŭ în garnisónele ungare, decâtŭ în cele austriace. In cele mai multe casurĭ s'a intenţionatŭ împrăştierea de scrierĭ anarchiste printre soldaţĭ, prin cantine, grajdurĭ şi casarme. Autorităţile militare de sigurŭ vorŭ lua mĕsurĭ fórte stricte contra acestorŭ incidente fórte îngrijitóre carĭ, negligiate fiindŭ, cu timpulŭ ar puté sĕ sdruncine tótă disciplina în armată.

—o—

Unŭ ḑiarŭ „maghiarŭ" opritŭ în Ungaria! Ministrulŭ de interne a detrasŭ debitulŭ postalŭ ḑiarului maghiarŭ „Amerikai Nemzetör", ce apare în New-York, de óre-ce despre numitulŭ ḑiarŭ s'a doveditŭ, că lăţesce idei şi învĕţăturĭ socialiste. — Se vede, că Maghiarii au începutŭ acuma a-se teme nu numai de daco-romanismŭ, ci şi de socialismŭ.

—o—

Alegerea din Neutra. Oficiósa *„O. E."* publică următórea telegramă: „In urma agitaţiunilorŭ neînfrênate ale corteşilorŭ partidei Zichy, în mai multe comune s'au întêmplatŭ ciocnirĭ sângerose. Din ţinuturĭ depărtate popii năvălescŭ în cerculŭ nostru şi teroriséză în modŭ grozavŭ poporulŭ. Din Pojunŭ a sositŭ aicĭ 1½ companiă soldaţĭ, dér e lipsă şi de altă putere înarmată. Tabĕra Latkoczy are cu tóte acestea asigurată majoritatea".

—o—

Prinţulŭ Iturbide. In Ajaccio a muritŭ ḑilele trecute prinţulŭ Iturbide şi s'a înmormêntatŭ în Veneţia. Numele prinţului reamintesce tragedia mexicană, alŭ cărei erou fusese archiducele Maximilianŭ, fratele monarchului nostru. Pe prinţulŭ Iturbide îlŭ adoptă împĕratulŭ habsburgicŭ, ca în casulŭ unei restauraţiunĭ monarchiste elŭ sĕ fiă purtătorulŭ corónei în Mexico. Republica în Mexico sustă de aprópe 70 anĭ. Duşmanulŭ împĕratului Maximilianŭ, Juarez, a fostŭ alesŭ de patru-orĭ preşedinte. Iturbide a fostŭ descendentulŭ familiei vechĭ împĕrătescĭ mexicane, şi tatălŭ sĕu a fostŭ proclamatŭ ca împĕratŭ sub numele de Augustinŭ I. Generalulŭ Santa Anna însĕ proclamă republica şi sili pe Iturbide sĕ abḑică.

—o—

Copila lui Billroth. Copila prea vestitului chirurg şi operatorŭ Billroth, care anĭ de-a rêndulŭ a fostŭ mândria universităţii din Viena, a începutŭ, în urma morţii tatălui sĕu, sĕ înveţe cursulŭ de îngrijitóre pentru bolnavĭ, ceea-ce şi face acum cu totŭ devotamentulŭ posibilŭ în spitalulŭ Rudolf din Döbling. Domnişóra Billroth este de o frumuseţe rară şi până în timpulŭ din urmă a fostŭ una dintre cele mai desmierdate favorite ale distinsei societăţĭ vienese, admirată acolo şi ca escelentă călăréţă. După mórtea ilustrului sĕu tată, dênsa s'a retrasŭ cu totulŭ din societatea capitalei şi s'a decisŭ, sĕ intre în spitalŭ ca îngrijitóre de bolnavĭ, spre a alina durerile suferinḑilorŭ.

—o—

Directorŭ de şcólă aruncatŭ pe ferâstră. O telegramă din Belgrad aduce scirea, că studenţii sêrbĭ dela Academia din *Niş* au aruncatŭ afară pe feréstră pe directorulŭ institutului, care căḑêndŭ pe pavagiu 'i s'au sdrobitŭ aprópe de totŭ membrele. Guvernulŭ sêrbescŭ a întrodusŭ cercetare contra culpabililorŭ.

—o—

Servitorii în România. „Monitorulŭ oficialŭ" publică o statistică tabelară constatatóre din numĕrulŭ servitorilorŭ angajaţĭ la oraşele din tótă ţéra în cursulŭ trimestrului Aprilie 1894. Din numĕrulŭ totalŭ de 10,022 servitorĭ angajaţĭ, 5539 au fostŭ bărbaţĭ şi 4483 femei; 6009 de naţionalitate română, 745 Israeliţĭ, 2181 Austro-Ungarĭ, 103 Germanĭ, 59 Ruşĭ, 227 Turcĭ, 164 Grecĭ, 3 Italienĭ, 1 Elveţianŭ, 6 Francesĭ, 48 Sêrbĭ, 368 Bulgarĭ, 34 Polonesĭ şi 75 de alte naţionalităţĭ.

Concertulŭ Ondriček. Unulŭ dintre artiştii în violină cei mai de frunte de astăḑĭ, Fr. Ondricek, a datŭ alaltăerĭ séră, în teatrulŭ din locŭ, unŭ concertŭ, cu concursulŭ pianistului C. Lafite. D-lŭ Ondricek este cunoscutŭ încă dela concertulŭ de acum unŭ anŭ publicului braşovênŭ şi în genere e unŭ virtuosŭ deja cunoscutŭ de întrega lume musicală. Deşi elŭ nu s'a desvoltatŭ într'o singură direcţiune până aprópe de perfecţiune ca d. e. Ioachim în arta de-a preda neîntrecutŭ piesele clasice ale lui Beethoven, séu ca Wilhelmy, care esceléză în predominarea arcului şi prin acésta a tonului, séu în fine ca Sarasate, care te răpesce cu joculŭ sĕu pasionatŭ spaniolŭ, totuşĭ elŭ cu totŭ dreptulŭ póte sta alăturea cu numiţii trei artiştĭ violinişti, întrunindŭ în sine multŭ puţinŭ câte-o însuşire specială a fiă-căruia dintre ei. Afară de acestea Ondricek e renumitŭ şi prin desteritatea şi dibăcia că, singurulŭ dintre artiştii de astăḑĭ, elŭ e în stare a cânta orĭ-ce piesă grea prima vista, fără de a-o cunósce şi fără de nicĭ o pregătire. Tóte piesele, ce le-a predatŭ alaltă-séră, de-opotrivă au doveditŭ măestria par excellence a concertantului. Amintimŭ însĕ dintre ele „Chaconne" de Bach şi „Moto perpetuo" de Paganini, în care in deosebĭ ni-se pare că a escelatŭ d-lŭ Ondricek prin technica uimitóre, ce a desvoltat'o. Elŭ a fostŭ acompaniatŭ de artistulŭ în pianŭ, d-lŭ C. Lafite, care în piesele (solurĭ) cu carĭ s'a produsŭ, şi mai alesŭ în „Ballada", de Grieg şi în „Berceuse" de Chopin, a doveditŭ unŭ modŭ de predare atâtŭ de eminentŭ, încâtŭ cu dreptŭ cuvêntŭ póte fi numĕratŭ între cei dintâi pianiştĭ modernĭ. D-lŭ Ondricek, după cum amŭ înţelesŭ, are de gândŭ sĕ mérgă din Braşovŭ la Sibiiu, apoi la Sighişóra şi la Alba-Iulia, unde asemenea va da câte-unŭ concertŭ.

Canalulŭ din marea nordŭ-ostică.

Despre canalulŭ din marea nordŭ-ostică, a cărui deschidere se va serba în proximulŭ timpŭ cu atâta festivitate, aduce ḑiarulŭ „Vaterland" următórele date interesante:

In câte-va sĕptĕmânĭ canalulŭ din marea nordŭ-ostică se va preda circulaţiunei. In privinţa întocmirilorŭ sale technice şi a perfecţiunei nautice, acesta e celŭ mai însemnatŭ canalŭ pe teritoru germanŭ. Festivităţile, ce se vorŭ arangia cu ocasiunea deschiderei lui, promitŭ a fi fórte strălucite. Impĕratulŭ *Wilhelm* va conduce în persónă serbarea, şi marina de rĕsboiu aprópe a tuturorŭ statelorŭ europene va fi acolo representată.

Canalulŭ acesta va servi ca legătura multŭ dorită între marea nordică şi ostică, tăindŭ provincia Holstein între gura Elbei şi portulŭ dela Kiel. Are o lungime de 98·6 chilometri, o lăţime de 62 metri, şi o afundime de 9 metri, aşa încâtŭ cele mai grele cuirasate germane potŭ trece prin elŭ. In cursulŭ sĕu canalulŭ strătae 4 linii ferate şi 5 şosele. Opera acésta colosală, care a costatŭ 156 milióne de marce, s'a isprăvitŭ încă înainte de decurgerea a optŭ anĭ, prevĕḑuţĭ spre acestŭ scopŭ, lucrândŭ la elŭ în continuu 3—8000 lucrătorĭ cu diferite maşinĭ şi instrumente, cu carĭ au săpatŭ 75 milióne metri cubicĭ de pămêntŭ.

Prin construirea acestui canalŭ, puterea armată a Germaniei câştigă fórte multŭ, şi marinarii atâtŭ germanĭ, câtŭ şi cei strĕinĭ salută cu multă îndestulire acéstă scurtare a drumului pe mare, mai înainte adese-orĭ fórte periculosŭ.

Staţiunile balneare din România.

O comisiune de trei a fostŭ însărcinată din partea ministerului domeniilorŭ din Bucurescĭ, sĕ studieze cestiunea staţiunilorŭ balneare. In acestŭ scopŭ ea a visitatŭ mai multe staţiunĭ balneare dintre cele mai renumite din Austria, Germania, mai alesŭ însĕ din Francia, apoi din Italia şi Stiria. Cu privire la resultatulŭ cercetărilorŭ „Timpulŭ" scrie:

Comisiunea a visitatŭ staţiunile balneare cele mai renumite, mai alesŭ în ce privesce băile de nămolŭ, sărate şi puciósă. Observaţiunile făcute comisiunea le va expune într'unŭ amĕnunţitŭ raportŭ, în care va arăta îmbunĕtăţirile, ce trebue întroduse staţiunilorŭ nóstre balneare.

Afară de acésta d. Istrati, şefulŭ serviciului minelorŭ, va alcătui unŭ altŭ raportŭ specialŭ, menitŭ sĕ arunce o lumină mai viuă asupra bogatelorŭ nóstre ape minerale. Şi în acéstă privinţă e de ajunsŭ o comparaţiune între băile strĕine, ca aşezăminte balneare propriu ḑise, şi ale nóstre.

Convingerea şefului serviciului minelorŭ este, că apele nóstre minerale potŭ concura cu succesŭ cu cele strĕine, ba unele suntŭ chiar superióre. Ast-felŭ nămolulŭ dela Laculŭ Săratŭ e cu multŭ superiorŭ nămolului de la Franzensbad, unde alérgă atâta lume în timpulŭ verei, pentru a-şĭ căuta sănĕtatea într'unŭ nĕmolŭ preparatŭ artificialŭ în timpulŭ iernei.

Observaţiunile comisiunei făcute în multŭ lăudata strĕinătate constată, că rĕu facŭ toţĭ aceia, carĭ despreţuescŭ stabilimentele nóstre balneare. Publiculŭ nostru ar trebui sĕ ţină contŭ de neînsemnatele sume cheltuite la noi în acestŭ scopŭ şi de puţinulŭ timpŭ, de cândŭ staţiunile balneare ale României suntŭ puse în exploatare. Noi credemŭ, că nu e departe vremea, cândŭ vomŭ puté sĕ ne căutămŭ de sănătate, bine şi eftinŭ, în ţéra nóstră.

Scirĭ telegrafice.

Budapesta, 11 Martie. Instalarea custodelui corónei, br. *Radvánszky*, a decursŭ conformŭ programului.

Neutra, 11 Martie. Contele Ioanŭ *Zichy* îşĭ ţinu erĭ vorbirea-programŭ. Au fostŭ de faţă mai mulţĭ canonicĭ, preoţĭ, ţĕranĭ şi femei din satele învecinate.

Viena, 11 Martie; *15.000* de muncitorĭ merseră la mormintele celorŭ căḑuţĭ în 1848 şi depuseră pe ele 30 de cununĭ. Séra merseră *2000* de muncitorĭ în rêndurĭ şi cântândŭ diferite melodii înaintea parlamentului, unde începură a striga *„Daţi-ne dreptŭ de alegere!"* *„Josŭ cu capitalismulŭ!"* La întrevenirea poliţiei, mulţimea se împrăştià.

Londra, 11 Martie. Starea sanitară a ministrului-preşedinte *Roseberry* s'a îmbunĕtăţitŭ.

Roma, 11 Martie. In Messina, Calabria şi Milazzo s'au simţitŭ *cutremure de pămêntŭ.*

Proprietarŭ: **Dr Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursulŭ la bursa din Viena.

Din 9 Martie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	124.95
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.20
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½% .	127.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	104.30
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.40
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	98.40
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	98.25
Imprum. ung. cu premii	162.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	152.50
Renta de hârtie austr.	101.15
Renta de argint austr.	100 25
Renta de aur austr.	125.—
Losurĭ din 1860	125.—
Acţii de ale Băncei austro ungară.	1064.—
Acţii de-ale Băncei ung. de creditŭ.	455.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	390.50
Napoleondorĭ.	9.79½
Mărcĭ imperiale germane . . .	60.47½
London vista	123.55
Paris vista	49.—
Rente de coróne austr. 4% . . .	101.20
Note italiene.	46.60

Cursulŭ pieţei Brașovŭ.

Din 11 Martie 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.74	Vênd.	9.77
Argint român.	Cump.	9.65	Vênd.	9.68
Napoleon-d'orĭ	Cump.	5.75	Vênd.	—.—
Galbenĭ	Cump.	5.84	Vênd.	5 89
Ruble rusescĭ	Cump.	1,31	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	60.—	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Traverse pentru zidiri.

Depou mare, orĭ și ce cantitate se află la

Thomas, Scheeser & Galtz

magazie de fererie

Brașovŭ în piaţă.

650,1—4.

Anunciurĭ
(inserţiuni și reclame)

Suntŭ a se adresa subscrise, administraţiunĭ. In casulŭ publicărei unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmêntŭ, care cresce cu câtŭ publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administraţiunea
„Gazeta Transilvaniei."

Giro-Conto la banca Austro-Ungară. | Telefon Nr. 18. | Cec-Conto la postă nr. 969. | Giro-Conto la banca imp. germană.

Casa de bancă
JACOB L. ADLER,

Brașovŭ. Piaţa mare Nr. 1. Sibiiu.

cumpĕră și vinde monede, hârtii de valóre, devise după cursulŭ ḑilei celŭ mai mare — respective celŭ mai micŭ;
rĕscumpĕră fără nicĭ o detragere totŭ feliulŭ de cupóne;
scontéză poliţe comerciale indigene și streine cu înlesnire și cu o dobândă culantă;
efectuéză **încassărĭ de poliţe,** asignaţiĭ, recipise, pe tóte pieţele Europei, cum și transoceane;
acórdă **avansurĭ** pe hârtii de valóre, losurĭ, monede până la 90%;
predă **asignaţii** pentru orĭ și care piaţă comercială internă și externă fórte ieftinŭ, asignaţiile destinate pentru Budapesta și Viena franco fără spese;
primesce **depunerĭ de bancă spre fructificare** în conto-corent și bonifică după învoire până la 5% netto dobândă;
recomandă pentru **plasarea de capitale** scrisurile fonciare cu 5%. Preme ale băncei comerciale ungare, asemenea scrisurĭ fonciare 5% ale „Albinei", institutŭ de creditŭ și economii, precum și scrisurĭ fonciare urbane și rurale din România, care după cursurile de astăḑĭ aducŭ 5¾ interese;
asigură fórte ieftinŭ **orĭ și ce losurĭ** la sorţirĭ cu câștigulŭ celŭ mai micŭ, contra diferenţii cursului. Comunică informaţii și sfaturĭ conscienţióse specialiste prin corespondenţă.

649,1—50.

Revisuire gratis a efectelorŭ și losurĭ supuse sortirei.

Promesse la ori-care sortire.

Invitare la abonamentŭ!

Cu 1 Ianuarie 1895 se începe unŭ nou abonamentŭ

la

„VATRA"

foiă ilustrată pentru familiĭ.

„VATRA" îndeplinindŭ tóte condiţiunile cerute unei foi ilustrate pentru familiĭ, fiind redactată cu multă îngrijire de uniĭ din cei mai apreţiaţĭ scriitorĭ românĭ, avênd totŭ-déuna unŭ sumarŭ bogatŭ, variatŭ și instructiv, pe lângă o sumă considerabilă de ilustraţiunĭ splendidŭ reușite, **dintre carĭ o mare parte originale,** referitóre atât la istoria némului românescŭ, câtŭ și la artele, industria și evenimentele însemnate de actualitate din ţéră și pe unde locuescŭ Românĭ; **este cea mai rĕspândită revistă ilustrată și ocupă I-ulŭ locŭ în literatura beletristică română.**

„VATRA." apare de 2 orĭ pe lună, în fascicule întregĭ, de câte 4 colĭ marĭ 4°, tipărite luxosŭ pe hărtie extra velină.

Pentru Austro-Ungaria:

Costulŭ abonamentului pe unŭ anŭ este . . . fl. 12
" " " ½ " " . . . " 6

Cei ce dorescŭ a se abona, suntŭ rugaţĭ se binevoiéscă a trimite costulŭ abonamentului, prin **mandatŭ postalŭ la librăria editóre, C. Sfetea, Bucurescĭ,** *căcĭ „Vatra" nu se trimite de câtŭ celorŭ carĭ plătesc abonamentul înainte.*

Colecţiĭ din anulŭ I. alŭ „Vetrii" se mai găsescŭ *broșate* cu 12 fl., luxos *legate* cu 13 fl., ér' numai scórţele cu fl. 1.50.

600,17—30

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Octomvre 1894.

Budapesta—Aradŭ—Teiușŭ

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón	Trenŭ de persón	Trenu accel.	Trenŭ de persón.		Staţiunea		Trenu de persón.	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ
		10.—	8 05	2.15	pl.	Viena . . .	sos.	6.02	7.20	3.—		
		8.05	1.55	10.—		Budapesta. .		7.35	1.20	6.30		
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Solnocŭ. . .		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3 55	6.05	6.10	sos.	Aradŭ . . .	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
2.30	7.25	4.30	7.05	6.30	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55		7.—
2.44	7.42	4.42		6.40		Glogovaţŭ. .		10.48		8.44		6.47
3.15	8.20	5.03		7.07		Gyorok . .		10.25		8.20		6.18
3.32	8.39	5.14		7.18		Paulișŭ. . .		10.11		8.08		6.02
3.58	8.58	5.32	7.50	7.35		Radna Lipova		9.58	7.29	7.56		5.47
4.30		5.50		7.58		Conopŭ. . .		9.25		7.24		5.09
4.50		6.12		8.14		Berzava. . .		9.09		7.07		4.50
5.40		7.—	8.51	8.56		Soborșinŭ . .		8.21	6.33	6.26		4.—
		7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.40		
		7.54		9 50		Gurasada . .		7.18		5.19		
		8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08		
		8.28		10.24		Branicĭca . .		6.44		4.42		
	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva . . .		6.02	5.17	4.10	11.32	
	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	
	6.10	10.06	10.37	11.43		Orĕștie . . .		5.09	4.40	3.18	10.37	
	6.39	10.29		12.06		Jibotŭ . . .		4.14		2.56	9.03	
	7.11	10,53		12.30		Vinţul de-jos .		4.22		2.32	9.12	
	7.28	11 07	11.01	12.44		Alba-Iulia . .		4.04	3.59	2.14	8.53	
	8.13	11.54	11.10	1.02	sos.	Teiușŭ . . .	pl.	3.19	3.35	1.35	8.11	8.55

Brașovŭ—Chezdi-Ușorheiu

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenu de persón.		Staţiunea		trenu mixtu	trenu de persón.	trenu mixtu
4.50	8.50	3.10	pl.	Brașovŭ . .	sos.	8.19	1.50	7.20
5.36	9.33	3.43		Prejmerŭ . .		7.41	1.20	6.42
6.49	10.46	4.35		Sepsi S. Georg.		6.35	12.29	5.36
8.33	12.40	5.55		Covasna . .		4.55	11.13	3.51
9.19	1.26	6.32	sos.	C.-Ușorheiu .	pl.	4.—	10.30	2.45

Budapesta, gara de vest—Rușava—Vêrcerova

Orient. Expres	Trenŭ de persón.	Trenu accel.	Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.		Staţiunea		Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Orient. Expres	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.
8.36 Vinerĭ	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena . . .	sos.	5.50		7.02	7.05	6.45
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta .	sos.	6.30	10.20	2.10	1.25	8.02
Circul. numai Sâmb.	10.30	3-41	9.21	11.15	sos.	Czegléd. . .	pl.	4.19	8.21		12.11	6.01
	10.40	3.46	9.03	11.21	pl.		sos.	4.04	8.13		12.06	6.—
4.43	1.47	5.49	12.52	1.20	sos.	Seghedinŭ . .	pl.	12.53	5.10	10.50	10.01	2.31
4.49	2.12	5.55	1.30		pl.		sos.	12.26		10.45	9.53	2.11
6.03	5.05	7.54	4.59		sos.	Timișóra . .	pl.	9.20		8.55	7.50	11.— Trenŭ mixtu
6.47	6.15	8.02	5.52		pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
	7.26	8.49	6.57			Topcloveţ. .		7.25	5.53	Circulă numai Luni	6.56	1.58
	8.21	9.23	7.42			Lugoșŭ. . .		6.48	5.10		6.28	12.58
	9.33	10.25	9.10			Caransebeșŭ .		3.39	4.05		5.39	11.01
		11.15	10.02			Teregova . .		4.35			4.40	8.07
			11.37			Mehadia . .		3.15				5.34
11.05		12.28	11.47			Băile-Herculane		3.02		4.35	3.23	5.12
		12.39	11.59			Topleţŭ . .		2.46			3.08	4.46
11.31		12.56	12.16		sos.	Rușava . . .	pl.	2.21		4.05	2.51	4.10
11.37		1.11	12.31		pl.		sos.	1.09		3.49	2.19	
11.45		1.20	12.40			Vêrcerova . .		1.—		3.40	2.10	
10.55		1.40				Bucurescĭ . .		11.25		7.10 Dumin.	5.50	

Simeria (Piski)—Petroșenĭ—Lupenĭ

trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.	trenŭ mixtu	trenŭ mixtŭ		Staţiunea		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ
	6.10	11.28	4.20	pl.	Simeria . .	sos.	10.33	3.24	8.47	
	7.31	12.48	6.03		Haţegŭ. . .		9.05	2.03	7.34	
	9.55	3.40	9.05	sos.	Petroșenĭ . .	pl.	6 10	11.25	5.25	
5.15	10.15	4.05		pl.		sos.		9.48	4.54	8.38
6.20	11.27	5.10			Vulcanŭ . .			8.57	3.56	7.47
6.40	11.50	5.30		sos.	Lupenĭ . . .	pl.		8.25	3.21	7.15

Nota: Orele însemnate în stânga staţiunilorŭ suntŭ a se ceti de susŭ în josŭ, cele însemnate îndrépta de josŭ în susŭ. Numerii în cuadraţĭ cu linii mai negrii însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. Mureșianu, Brașovŭ.